PARTICULARITĂŢI PSIHOEMOŢIONALE ÎN FUNCŢIONAREA STUDENŢILOR-DOCTORANZI

Lucia ŢURCAN,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei, Sociologie şi Asistenţă Socială

CZU: 159.942:378.046.4:303.4 Email:lucia.turcan.z@gmail.com

Studiile empirice privind traseul doctoral relevă că eficienţa acestora rămâne adesea o variabilă sensibilă, influenţată de multiplele provocări cu care se confruntă doctoranzii pe parcursul cercetării[1; 2; 3; 4; 5]. În demersul nostru de cercetare, pornim de la premisa conform căreia realitatea aferentă parcursului doctoral implică aspecte psihologice importante, iar analiza acestora este benefică pentru identificarea resurselor psihologice, sociale, instituţionale în vederea eficientizării studiilor de doctorat.

Scopul cercetării: identificarea şi analiza particularităţilor psihoemoţionale ale studenţilor doctoranzi.

Ipotezele cercetării: 1) presupunem că există diferenţe în particularităţile psihoemoţionale ale studenţilor-doctoranzi în funcţie de anul de studii; 2) presupunem că există o relaţie între stima de sine, anxietate, stres şi depresiei la studenţii-doctoranzi în funcţie de anul de studii.

Obiectivele cercetării: 1) identificarea nivelului de manifestare a stimei de sine, anxietăţii, depresiei şi stresului la studenţii-doctoranzi; 2) determinarea relaţiei dintre stima de sine, anxietate, depresie şi stres în funcţie de anul de studii; 3) identificarea şi analiza reprezentărilor studenţilor-doctoranzi asupra procesului de cercetare.

Metode de cercetare:empirice (scala de măsurare a stimei de sine (Rosenberg, 1965) şi chestionarul pentru depresie, anxietate, stres (DASS-21R, 1995); metode statistico-matematice (testul de corelaţie Spearman; testul Anova); metode calitative de culegere şi analiză a datelor(interviul aprofundat semi-structurat şi analiza de conţinut).

Cercetarea a fost realizată pe un eşantion format din 75 de studenţi-doctoranzi, înscrişi în cadrul Şcolii Doctorale Ştiinţe Sociale a Universităţii de Stat din Moldova.

Rezultate ale demersului cantitativ de cercetare

O parte considerabilă dintre doctoranzi (45.33%) prezintă un nivel mediu al stimei de sine, 28.00% prezintă un nivel crescut al stimei de sine, iar 26.67% dintre doctoranzi prezintă un nivel scăzut al stimei de sine. Doctoranzii anului I înregistrează cea mai ridicată medie a stimei de sine (31.4). Pe măsură ce avansează în studii, se observă o scădere constantă a acestei medii, cu valori minime în anul IV (21.8) şi în al doilea an de graţie (20.5). Pentru absolvenţii studiilor de doctorat, media stimei de sine creşte semnificativ (30.08).Rezultatele testul ANOVA indică o diferenţă semnifi-

cativă statistic între nivelurile stimei de sine în funcție de anul de studiu, (F = 5,735; df = 74; p = 0.001).

Mulți dintre doctoranzi prezintă un nivel moderat de anxietate (40.00%), 22.67% prezintă valori de anxietate normală, 22.67% dintre doctoranzi - un nivel ușor de anxietate, iar 14.67% - un nivel sever de anxietate. Analiza datelor arată variații semnificative aleanxietății pe parcursul studiilor doctorale, cu valori scăzute în anul II (3.75) și creșteri progresive în anii de grație (7 și 7.5). După finalizarea studiilor, media anxietății scade considerabil la 3.62. Rezultatele testul ANOVA indică o diferență semnificativă statistic între nivelul anxietății în funcție de anul de studii, (F = 8,773; df = 74; p = 0.000).

În cazul depresiei, 41.33% dintre doctoranzi prezintă un nivel moderat, 30.67% prezintă valori normale pentru depresie, 24.00% raportează un nivel ușor de depresie, iar 4.00% relevă stări depresive severe. Datele scot în evidență o medie de (4.92) în anul II, urmată de creșteri progresive în anul IV (7.10) și în perioadele de grație (7.50 și 7.90). După finalizarea studiilor, media depresiei scade considerabil la 4.23. Rezultatele interpretării testului ANOVA indică o diferență semnificativă statistic pentru depresie în funcție de anul de studiu, (F = 5,086; df = 74; p = 0.000).

Conform valorilor prezentate, 32.00% dintre doctoranzi au raportat un nivel normal de stres, 34.67% - un nivel ușor de stres, 28.00% - un nivel moderat de stres, iar 4.00% dintre participanți au raportat un nivel sever de stres. Atestăm valori ridicate ale mediei în anul I (8,50), o scădere în anul II (6,92) și o creștere progresivă în anii de grație (9,00 și 10,50). După încheierea studiilor, media stresului scade semnificativ la 7,31. Analiza rezultatele indică o diferență semnificativă statistic între nivelul stresului în funcție de anul de studiu, (F = 3,119; df = 74; p = 0.009).

Rezultate ale demersului calitativ de cercetare

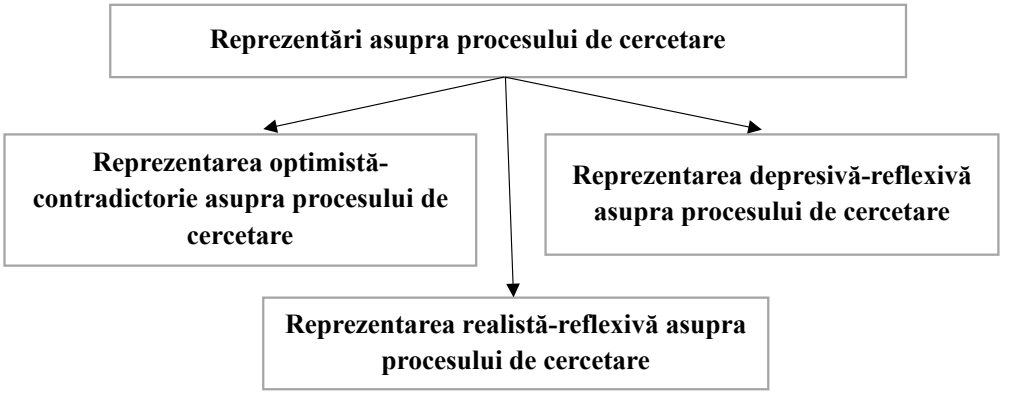

Figura 1. Reprezentări ale doctoranzilor asupra procesului de cercetare

Relații dintre tipurile de reprezentare asupra procesului de elaborare a tezei și trăirile afective invocate

În cazul ***reprezentării optimiste-contradictorii***, nu sunt evocate trăiri afective negative, ci doar pozitive, discursul fiind marcat şi de contradicţii frecvente. În cazul ***reprezentării realiste-reflexive***, sunt invocate atât trări afective pozitive (bucuria de la descoperirea lucrurilor noi, bucuria stărilor de inspiraţie), cât şi trări afective negative (plictiseala şi anxietatea). În cazul ***reprezentării depresive-reflexive*** asupra procesului de cercetare, sunt invocate, la fel, atât stări afective pozitive, cât şi negative, prevalând totuşi stările afective negative. În acest caz, respondentul invocă stări de anxietate şi stări depresive asociate cu momente dificile din procesul de cercetare şi cu perioadele de stagnare.

Concluzii generale:

1. Rezultatele demersului cantitativ de cercetare relevă diferenţe de manifestare a stimei de sine, anxietăţii, depresiei şi stresului în rândul studenţilor-doctoranzi în funcţie de anul de studiu şi de rezultatul final al parcursului doctoral, cel mai jos nivel al acestor variabile fiind atestat în cazul doctoranzilor din anii 3 şi 4 de studii active şi în perioada de graţie
2. Rezultatele cercetării cantitative scoate în evidenţă existenţa unor relaţii semnificative între stima de sine, anxietate, stres şi depresie în rândul studenţilor doctoranzi, în funcţie de anul de studiu.
3. Ca urmare a demersului calitativ am delimitat trei tipuri de reprezentări asupra procesului de cercetare: reprezentarea optimistă-contradictorie, reprezentarea realistă-reflexivă, reprezentarea depresivă-reflexivă.Fiecare dintre aceste reprezentări, pe lângă dimensiunile cognitiv-motivaţională şi comportamentală, implică şi o dimensiune afectivă.

Referinţe:

1. APPEL, M., DAHLGREN, L. O. Swedish doctoral students’ experiences on their journey towards a PhD: obstacles and opportunities inside and outside the academic building. In: *Scandinavian Journal of Educational Research*. 2003, p. 89–110, ISSN 0031-3831.
2. BAIR, C. R., HAWORTH, J. G., Doctoral Student Attrition and Persistence: A Meta-Synthesis of Research, În: *Higher Education: Handbook of Theory and Research*, 2004 p. 481-534, ISBN: 978-140-20-24-559.
3. GARDNER S. K., The Development of Doctoral Students: Phases of Challenge and Support, In: *ASHE Higher Education Report*, 2009, vol. 34, nr. 6, p. 127, ISSN 9780470509043.
4. LEONARD, D., BECKER, R., COATE, K. To prove myself at the highest level: the benefits of doctoral study, In: *Higher Education Research and Development*. 2005, p. 135–149, ISSN 1469-8366.
5. LEPP, L., REMMIK, M., & LEIJEN, Ä. Doctoral students’ research stall: Supervisors’ perceptions and intervention strategies, In: *Sage Journals*, 2016, ISSN 2158244016659116.

Recomandat

Zinaida BOLEA, *dr., conf. univ.*